

Uluslararası Göçün Güvenikleştirilmesi

Tuğba Kösesoy¹

Atıf/Reference: Kösesoy, T. (2024). Uluslararası Göçün Güvenikleştirilmesi. *Yönetim ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 302-311.

Özet

İnsanlığın varoluşu kadar eski bir tarihe sahip olan göç geçici değil süreklilik gösteren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çeşitli nedenlerle meydana gelen göç olgusu, özellikle Soğuk Savaş'ın ardından devletler tarafından güvenlik kavramıyla ilişkilendirilip önemli bir güvenlik sorunu olarak görülmeye başlanmıştır. Bu çalışma Soğuk Savaş'ın ardından Kopenhag Okulu'nun ileri sürdüğü Güvenikleştirme Teorisi kapsamında göç ile güvenlik ilişkisini teorik boyutuyla analiz edilmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede, çalışmada öncelikle Soğuk Savaş sonrası değişen güvenlik anlayışı ele alınmış olup Kopenhag Okulunun Güvenikleştirme Teorisi ve uluslararası göç kavramı incelenmiştir. Daha sonra ise bu kavramlar ışığında göç ve güvenlik ilişkisi kapsamında göçün bir güvenlik sorunu olarak nasıl ele alındığı kapsamlı bir analize tabi tutulmuştur. Çalışmada literatür taraması yapılarak elde edilen veriler sonucunda göç ve güvenlik ilişkisinde göçün güvenikleştirilmesinin toplumda olumsuz algılara neden olduğu anlaşılmıştır. Çalışma ayrıca göçün güvenikleştirilmesinde daha çok göç edilen hedef ülkenin ve toplumların güvenliğinin ön plana çıktığını, göçmenlerin güvenlik sorunlarının göz ardı edildiğini ve son olarak göçmenlerin varlıklarının ülkede yasal bir zemine oturtulmamasının göç karşıtı çatışmalara ortam hazırlayabileceğini ileri sürmektedir.

Anahtar Sözcükler: Göç, güvenlik, güvenikleştirme, Kopenhag okulu.

Securitization of International Migration

Abstract

Migration, which has a history as old as the history of humanity, is not a temporary but a continuous phenomenon. The phenomenon of migration, which has occurred for various reasons, has been associated with the concept of security, especially after the Cold War, and has begun to be seen as an important security problem by states. This study aims to analyze the relationship between migration and security with its theoretical dimension within the scope of the Securitization Theory put forward by the Copenhagen School after the Cold War. In this framework, in the study, firstly, the changing security perceptiveness after the Cold War was discussed, and the Copenhagen School's Securitization Theory and the concept of international migration were examined. Then, in the light of these concepts, how migration is handled as a security problem within the scope of the relationship between migration and security has been subjected to a comprehensive analysis. As a result of the data obtained by scanning the literature in the study, it has been understood that the securitization of migration in the relationship between migration and security causes negative perceptions in the society. The study also argues

¹ Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi;
<https://orcid.org/0009-0007-3303-461X>; eltugbakosesoy@gmail.com;

that in the securitization of immigration, the security of the destination country and communities is more prominent, the security problems of immigrants are ignored, and lastly, the fact that immigrants' existence is not placed on a legal basis in the country may prepare an environment for anti-immigration conflicts.

Keywords: Migration, security, securitization, Copenhagen school.

1. Giriş

Güvenlik kavramı uluslararası ilişkilerde etkili olan temel kavramlardan biri olarak zamanla değişen koşullar ile birlikte yeni anlamlar kazanarak değişim göstermektedir. Günlük dildeki kullanılan anlamından ziyade uluslararası ilişkiler disiplinde güvenliğin kendine özgü bir anlamı vardır. Bir şeyi uluslararası güvenlik konusu yapan belirlenmiş bir referans nesnesine (ülke, hükümet, bölge ve toplum) varoluşsal bir tehdit oluşturmasıdır. Bu bağlamda güvenlik hayatta kalma ile ilişkilidir (Buzan vd., 1998, s.21).

Soğuk Savaş döneminde güvenlik kavramı daha çok devlet ve askeri güç merkezli bir anlayışla ele alınmaktayken, savaş sonrası dönemde gelişen durumlar ve değişen şartlarla birlikte güvenlik kavramının kapsamı genişlemiş ve devlet güvenliğinden ziyade birçok farklı boyutta ele alınmaya başlanmıştır. Soğuk Savaş döneminde devlet ve askeri güç merkezli realizm güvenlik anlayışı etkili olmuştur. Buna göre Realizmde askeri güvenlik birinci derecede görülürken, ekonomik, toplumsal ve çevresel konular ikinci derece güvenlik konuları olarak değerlendirilmekteydi. 1970'li yıllarda dünya genelinde meydana gelen petrol şokları, çevre felaketleri, ekonomik krizler, nükleer felaketler, sınırları aşan toplumsal hareketlilikler gibi güvenliği tehdit eden unsurlar ortaya çıkınca askeri güç odaklı güvenlik anlayışı eleştirilmeye başlamıştır (Bakan ve Şahin, 2018).

Soğuk Savaş sonrası Batı bloğunun zaferiyle sonuçlanan iki kutuplu sistemde Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birtakım değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimlerin içerisinde güvenlik kavramı da yer almaktadır. İki kutuplu sistemde askeri tehdit öncelikli bir güvenlik sorunuyken, Doğu Bloku'nun dağılmasından sonra farklı tehdit konuları gündeme gelmiştir. Göç gibi sürekli yaşamın içerisinde var olan bir olgu da zamanla devletlerin tehdit unsurlarından biri haline gelmiştir (Kaygusuz, 2021).

Mültecilerin toplum güvenliğini tehdit eden bir unsur olarak görülmesi özellikle Soğuk Savaş sonrası küreselleşme süreci ile birlikte ön plana çıkmıştır. Bu çerçevede uluslararası göçle ilişkin güvenlik kavramı devlet güvenliği, insan güvenliği ve toplumsal güvenlik kapsamında ifade edilmiştir (Şimşek ve İçduygu, 2017). Öyle ki devletler ulusal güvenlik endişesiyle göçmenleri birer tehdit unsuru olarak ele alarak uluslararası göç hareketlerinin sınırlandırılmasını öngören göç politikaları geliştirmektedirler (Şimşek, 2017).

Göçün tarihsel sürecine bakıldığında serüveni çok eski ve derin bir tarihe dayansa da göç olgusunun ön plana çıkması neredeyse son otuz yılda meydana gelmiştir. Günümüzde Suriye Savaşından dolayı meydana gelen kitlesel göçlerin devletler tarafından "pazarlık" konusu haline getirilmesi uluslararası arenada göç olgusunun önemine işaret etmektedir. Geline nokta itibariyle engellenemez bir olgu haline almış olan göç kavramı politikleşmiş ve güvenikleştirilmiştir. Devletlerin sınırlarını aşan bir yer değiştirme hareketi olarak değerlendirildiğinde göç olgusu uluslararası ilişkiler kapsamına dahil olmaktadır. Göçün sınırlar ile ilişkilendirilmesi "güvenlik" kavramını gündeme getirmektedir. Ayrıca 21. Yüzyılın ilk yarısında meydana gelen terör eylemleri göçün güvenlik kavramıyla olan ilişkisini desteklemiştir (Kaygusuz, 2021).

Son yıllarda uluslararası kitlesel göçler hem devletler hem de toplumlar tarafından kendilerine birer tehdit olarak görülmektedir. Özellikle göçmenlerin gittikleri ülkede refah düzeyini düşüren, yerel toplumun iş olanaklarını azaltan, toplumun kültür ve kimliğini etkileyen ve suç oranlarını arttıran kişiler olarak nitelendirilmeleri göçün Toplumsal güvenlik kapsamında güvenikleştirme durumuna neden olmaktadır. Bu durum özellikle son otuz yılda değişim gösteren güvenlik anlayışı çerçevesinde ele alınan göç olgusunu toplumsal güvenlik ile ilişkilendirerek günümüzde önemli bir güvenlik konusu olarak ön plana çıkmasını sağlamıştır.

2. Güvenlik Kavramı ve Güvenlik Çalışmalarının Gelişimi

Güvenlik tıpkı barış, onur, adalet gibi tanımlamaya direnen anlaşılması zor bir kavramdır (McSweeney, 1999, s. 13). Güvenlik kavramı TDK'da ifade edildiği üzere emniyet şeklinde tanımlanmış olup, toplum

yaşamının yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumuna karşılık gelmektedir (TDK, 2023). Güvenlik çeşitli disiplinlerde ve günlük yaşamda sıklıkla kullanılan fakat üzerinde eşit ölçüde ortak bir anlayışa varılamayan bir kavram olarak farklı zaman dilimlerinde ve siyasal koşullarla değişkenlik göstermektedir (Çolak, 2017). Genel olarak güvenlik tehdit eden ve edilen özne, tehdit edilen değer, tehdit düzeyi veya güvensizlik durumunun giderilmesi için kullanılacak yöntemler ile ilgili pek çok alt kavramla ifade edilebilir (Baran ve Macar, 2017).

Tartışmalı bir kavram olarak güvenliğin temel odağının “bireysel”, “ulusal” ya da “uluslararası” güvenlik mi olması gerektiği konusunda da görüşler farklılaşmaktadır. Ancak tarihsel olarak bakıldığında büyük oranda askerî açıdan değerlendirilen ulusal güvenliğin hâkim olduğu görülmektedir. Buradaki ana konu ise devletlerin kendilerine yönelik tehditlere karşı sahip oldukları askeri olanaklarıdır. Fakat bu güvenlik anlayışı son zamanlarda birçok uzman tarafından eleştirilmiş ve ulusal güvenlik anlayışının diğer konuları da içerecek şekilde kapsamı genişletilmiş bir güvenlik anlayışı önerisinde bulunmuşlardır (Çelikaş, 2016).

Meydana gelen iki Dünya Savaşı arasında geçen dönemde yapılan uygulamaların başarısızlıkla sonuçlanması güç ve çıkar merkezli devlet anlayışını öne çıkaran realist teorinin oluşmasını sağlamıştır (Akmanlar, 2019). Realistler dünyayı gördükleri gibi yorumlamakta ve devlet için güvenliği her zaman en öncelikli konu olarak kabul etmektedirler (Karabulut ve Değer, 2015). Bu durum Soğuk Savaş döneminde de aynı şekilde devam etmiştir. Yine Soğuk savaş döneminde devlet güvenliği birey ve toplum güvenliğine göre daha çok ön planda tutulmuş, askeri güve yapılan yatırımlar birey güvenliğini ikici plana atmıştır. Soğuk Savaş döneminde güvenlik daha çok devletlerarası güç yarışları ve askeri tehdit unsurları çerçevesinde görülmüştür. Savaş sonrası süreçte ise güvenliği tehdit eden unsurlar değişime uğramış ve bireylerden uluslararası örgütlere, azınlık gruplardan terör örgütlerine çok boyutlu bir değişim göstermiştir (Tokatlı, 2022). Soğuk Savaş’ın sonları itibariyle askeri tehditlerin azalmasıyla daha önce ikinci planda tutulan sorunlar daha çok konuşulmaya başlanmış ve geleneksel güvenlik anlayışının kapsam darlığı sorgulanmaya başlanmıştır. Askeri tehdit unsuru haricinde ekonomik, toplumsal, çevresel, siyasi sorunlar, sosyal, etnik çatışmalar, toplumsal cinsiyet gibi birçok konu güvenlik kavramı dâhilinde tartışılmaya başlanmıştır (Rumelili ve Karadağ, 2017).

Çift Kutuplu yapının sona ermesiyle, uluslararası sistemi tehdit eden yegâne faktörün devlet olmadığı, yerel ve uluslararası örgütlerin de sistemi tehdit eden unsurlar olarak görülmeye başlanmıştır. Uluslararası ilişkilerde devlet kavramı önemini yitirmeye başlayarak birey ve toplum ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu durumla beraber Uluslararası sistemde yeni aktörlerin ve tehditlerin oluşumu gerçekleşmiştir. Bu durum güvenlik kavramının da gözden geçirilmesine neden olmuştur. Böylece savunma kavramının yerine kapsamı daha da genişletilmiş güvenlik kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin, küresel felaketler, hastalıklar, göç, nüfus artışı ve iklim değişikliği askeri boyutta ele alınamayacak konular olarak gündeme gelmiştir (Tokatlı, 2022).

Günümüzde uluslararası terörizm, küresel finans sisteminin çöküşü, küresel ısınma ve nükleer kazalar gibi küresel tehditler söz konusudur. Dünya düzeyinde etkili olan bu tehditler daha çok ulus-devlet anlayışının dışında görülerek bu tehditlerin üstesinden sadece küresel bir toplum anlayışıyla gelinebileceği savunulmaktadır (Çelikaş, 2016).

3. Kopenhag Okulu’nun Güvenlikleştirme Kuramı

Güvenlik çalışmaları başlangıcından yakın bir zamana kadar ağırlıklı olarak savaş ve barış konularını ele alarak Uluslararası İlişkiler disiplininin özünü oluşturmuştur. Fakat zamanla Uluslararası İlişkiler gündeminin artan ekonomik, çevresel, yeni güvenlik sorunlarının, risklerin, tehditlerin karmaşıklığı ve yeni Uluslararası İlişkiler aktörlerinin ortaya çıkması tek başına geleneksel güvenlik anlayışını yetersiz kılmıştır (Šulović, 2010).

Soğuk Savaş sonrası kapsamı tartışılan güvenlik kavramı, Kopenhag Ekolü tarafından kapsamı genişletilerek beş sektör etrafında şekillenmiştir. Geliştirilen Güvenlikleştirme Teorisiyle birlikte güvenliği nesnel bir tehdidin neden olduğu bir durumdan ziyade söz edimleri yoluyla inşa edilen bir sosyal gerçeklik haliyle ele alınması gereken bir olgu olduğunu savunmuştur (Rumelili ve Karadağ, 2017).

Kopenhag Okulu, Buzan, Waeber, Jaap de Wilde, Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre ve Elzbieta Tromer gibi bilim insanlarının Kopenhag’da güvenlik üzerine çalışmalar yürüten bir gruptan oluşmaktadır. Okul

uluslararası güvenlik alanındaki çalışmalara katkıda bulunmuştur (Baysal ve Lüleci, 2015).

Güvenlik kavramı üzerinde çalışmalar geliştiren Kopenhag Okulu güvenliği risk ve tehditleri sistematik bir şekilde sınıflandırarak beş sektörde açıklamıştır. Buna göre güvenlik kavramı devlet güvenliğinden birey ve toplum güvenliğine, milli güvenlikten uluslararası yapının güvenliğine doğru bir genişleyerek askeri, çevresel, sosyal, siyasi ve ekonomik olarak sınıflandırmıştır (Bakan ve Şahin, 2018). Bu yaklaşım güvenliğin merkezinde yalnızca askeri konuların ele alınmasını eleştirmiş ve askeri sektörle birlikte siyasi, ekonomik, toplumsal, çevresel sektörleri de ele alarak güvenliğin kapsamında genişlemeye katkı sağlamıştır (Baysal ve Lüleci, 2015).

Kopenhag Okulunun güvenlik yaklaşımının temelinde yer alan güvenikleştirme kuramı okulun diğer tüm yaklaşımları değerlendirmesinde anahtar kavram olarak kullanılmaktadır. Söz edimi, sosyal inşacılık ve siyaset teorisi üzerine kurulan güvenikleştirme kuramı günümüzde geniş kapsamlı pek çok sorunu açıklamada bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Miş, 2011).

Güvenikleştirme kavramı 1995 yılında Ole Weaver tarafından ilk defa öne sürülmüş ve daha sonrasında Kopenhag Okulunun yaptığı çalışmaların temelini oluşturmuştur. İnşacı bir temele sahip olduğu kabul edilen Güvenikleştirme kuramı, güvenlik konularının söz edimler yoluyla güvenlik tehditleri şeklinde inşa edildiğini öne sürmektedir. Dolayısıyla topluma hâkim sınıf, üst düzeyde önlemler almak istedikleri konuları öncelikle birer güvenlik tehdidi olarak öne sürmekte ve böylelikle bu sorunlar kapsamında yapılan uygulamalarını meşrulaştırmaktadırlar (Baysal ve Lüleci, 2015). Güvenikleştirme sürecinin başında aktörler ve ajanslar gelmektedir. Aktör güdümlü şekillenen güvenikleştirme sürecinin bileşenlerini söz-eylem, referans nesnesi ve güvenikleştirici aktörler oluşturmaktadır. Referans nesnesi, tehdit altında görülen konuları işaret ederken, güvenikleştirici aktörler de bu referans nesnelerinin tehdit edildiği algısını kamuoyunda yaygınlaştıran ve meşrulaştıran kişilerdir (Mandacı ve Özerim, 2013).

Bir sorun sahip olduğu herhangi bir özelliğinden dolayı değil, güvenlik sorunu olarak kabul edildiği ve anlamlandırıldığı için güvenlik sorunu olarak kabul edilir (Rumelili ve Karadağ, 2017). Aktör tarafından kamuoyuna bir tehdit unsuru olarak ilan edilen bir konuya artık farklı bakılmakta ve tehlike o yönde algılanmaktadır (Doğan, 2007). Kopenhag Okuluna göre tehdit unsurunun olmadığı yerde güvenlik de söz konusu olmayacaktır (Baran ve Macar, 2017).

Kopenhag Okulu Güvenikleştirme Teorisiyle, Siyasi elitlerin siyasi bir konuyu söz edimsel bir yolla bir güvenlik sorunu olarak inşa etme durumları üzerinde çalışır. Bu teori özellikle siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanında pek çok olayı incelemek için kullanılmıştır. Kopenhag Okulu konuların güvenikleştirilmesinden olabildiğince kaçınılmasını öncülleyerek, konuların güvenlik-dışlaştırılmasını hedeflemektedir (Baysal ve Lüleci, 2015). Güvenlik-dışlaştırma kavramı konuları birer güvenlik sorunu olmaktan çıkarmak anlamına gelmekte olup, konuların siyaset sınırları çerçevesinde görüşülerek güvenikleştirilmemesine karşılık gelmektedir (Rumelili ve Karadağ, 2017).

4. Uluslararası Göç Olgusu

Göç olgusunu yüzyıllardan beri varlığını sürdüren bir yer değiştirme hareketi olarak nitelendirebiliriz. Ancak zamanla gelişen ve farklı anlamalar kazanan göç olgusu farklı kavramlar üretmiştir. Ekonomik, sosyal, kültürel gibi nedenlerle meydana gelen göç olgusu, ekonomik yaşamdan kültürel boyuta kadar hayatın her alanını etkilen yönüyle göç alan ve göç veren ülkeleri etkisi altına alan değişim araçlarından biri olmuştur. Temel olarak iki şekilde incelenen göç, “iç göç” kavramıyla ülke sınırları içerisinde bir yer değiştirme faaliyeti olarak tanımlanırken, “dış göç” ya da diğer bir deyişle “uluslararası göç” toplulukların ülke sınırlarını geçerek farklı ülkelere doğru gerçekleştirdikleri yer değiştirme faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde uluslararası göç hareketiyle birlikte insanlar farklı toplumsal iklim ve kültürde yetişmekte, yeni insanlar ve halklarla karşılaşmakta, çalışmakta ve birlikte yaşamaktadır. Bu açıdan uluslararası göç farklı kültürlerden gelen bireyler arasında kültürel uyum sorunlarını ortaya çıkarmaktadır (Sayın vd., 2016).

20. yüzyılda küreselleşmeyle birlikte göç hareketlerinde de artış yaşanmıştır. Bu süreçte yoğun göç alan ülkeler sınırları içerisinde kalan mülteciler için belirli şartlar getirip göçü kontrol etme çabasına girmiştir. Dolayısıyla küreselleşmeyle birlikte göç olgusu uluslararası düzeyde bütün ülkeleri içeren pek çok aktörün etkili

olduğu bir konu haline gelmiştir. 1990'lı yıllarda doğu bloğunun dağılmasıyla bir göç dalgası yaşanmış ve göçmen sayısı dünya nüfusunun %2, 9'unu oluşturmuştur (Dinçer ve Eşsiz, 2021). Günümüzde ise göç dalgası 2010 yılında Tunus'ta başlayan ve daha sonra Mısır, Libya, Suriye, Ürdün gibi diğer Arap ülkelerini etkileyen ve bahar olarak nitelendirilen savaşlar nedeniyle insanların ülkelerinden ayrılmak durumunda kalmasıyla ortaya çıkmış (Develi, 2017), Suriye'de halen devam eden olaylar göçmen sayısının komşu ülkeler ve Avrupa Ülkelerinde artmasına neden olmaktadır. Verilere göre 2019 yılında dünya genelinde yaklaşık 272 milyon göçmenin bulunduğu göz önüne alındığında günümüzde göçün dünya genelinde çözümü aranan bir soruna dönüştüğü görülmektedir. Zamanla artış gösteren göçmen sayısı ülkeler adına sosyal, ekonomik ve siyasi birtakım sorunları gündeme getirmektedir (Dinçer ve Eşsiz, 2021). Küreselleşme ile birlikte gerçekleşen göç olgusu, yaşanan savaşlar ve çatışmalarla daha da önemli bir noktaya geldiği günümüz siyasetinde, disiplinler arası bir konu olarak Siyaset Bilimcilerden Psikologlara kadar geniş bir akademik bakış açısıyla daha fazla analiz edilmelidir (Gök, 2016).

5. Uluslararası Göç Olgusunun Güvenikleştirilmesi

Göç yüzyıllardır var olan bir olgu olmasına karşın, özellikle son iki yüzyıldır küreselleşmeyle birlikte artış göstermiş ve geçmişe oranla göçler uluslararası çapta bir boyut kazanmıştır. Devletler ve toplumlar üzerinde sahip olduğu siyasi, ekonomik ve toplumsal etkiler göçü önemli bir hale getirmiş ve göç ve göçmenlerin ne şekilde konumlandırılması gerektiği tartışılmıştır (Eroğlu ve Kaya, 2023).

Günümüzde göç olgusu pek çok farklı disiplinin alanına giren önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyadaki göçmen sayılarının gün geçtikçe artması nedeniyle ve bu süreçte düzensiz ve yasadışı göçlerin ön plana çıkmasıyla göç konusu gündemin üst sıralarına çıkmaktadır. İnsanlığın olağan bir durumu olarak görülen bireysel ve kitlesel göçler, Soğuk Savaş'ın ardından ilk başta politikleşmiş ve daha sonra da güvenikleştirilmiştir. Önceleri ülkelerin ekonomileri için önemli bir unsur olarak görülen göçmenler, şimdilerde birtakım güvenlik sorunlarıyla gündeme gelmekte ve söylemde tehdit unsuru olarak dile getirilmektedir. Birey, toplum, devlet, bölge ve uluslararası güvenlik konularını etkileyen bir olgu şeklinde görülen göç, devlet yetkililerinin büyük önem verdikleri bir durum haline dönüşmüştür (Çıtak, 2020).

İnsanlık tarihinin büyük savaşlarının, krizlerinin, siyasi ve toplumsal olaylarının yoğun bir şekilde yaşandığı 20. yüzyılda göçü hareketliliği de büyük ölçüde etkilenmiştir. Göç hareketliliğinin de tarihinin en hızlı ve olağanüstü dönüşümünden geçtiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Uluslararası bir hareketliliğe dönüşen göç ile birlikte uyum sorunları, etnik çatışmalar, refah paylaşımı gibi sorunlar da artarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla göç alan ülkeler göç olgusunu daha çok kendileri üzerinde meydana gelen etkileri kapsamında değerlendirmektedirler. Bu durum göçle birlikte yaşanan değişim ve dönüşüm süreci güvenlik ve tehdit algılamaları konularının artmasına zemin hazırlamıştır (Argın, 2021). Uluslararası göç olgusu temelde iç güvenlik olmak üzere, toplumsal, ekonomik, kültürel güvenlik konularında yeni bir tehdit unsuru olarak baş göstermektedir (Şener, 2017).

Göç iki taraflı olup, ilk taraf daha iyi eğitim, daha yüksek kazanç, daha iyi yaşam standartları ve farklı kültürleri tanıma arzusu için gönüllü ve yasal bir şekilde meydana gelirken, diğer taraf ise zorunlu göç olarak gerçekleşip daha iyiye ulaşma arayışından ziyade temel ihtiyaçlara ulaşma ve can güvenliğini sağlama bağlamındadır. Daha önce göç alan ülkeler, çeşitli nedenlerle yoğun göç talebine artık cevap verememekte ve sınır ötesi hareketliliğe karşı sıkı önlemler almaktadır. Bu durum, göç ve göçmenlerin öncelikli olarak siyasi arenada tartışılmasına zemin hazırlamıştır. Göç süreci ve talebinin hedef devletler tarafından sınır güvenliği, ulusal ekonomi ve toplumsal bütünleşmeye yönelik bir tehdit olarak tanımlanması göçün güvenikleştirilmesi ile sonuçlanmıştır (Çıtak, 2020). Bu durumda güvenikleştirilerek birer tehdit unsuru olarak görülmeye başlanan göç ve göçmenlere yönelik uygulanan politikaların bir çözüm mü yoksa sorunu derinleştirdiği mi tartışmasının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Argın, 2021).

1990'lara kadar göç kavramı iktisadi ve sosyal bir bakış açısıyla değerlendirilirken, bu yıllar itibariyle göçün küresel ölçüde artışı pek çok siyasetçinin göçe ilgisinin çekilmesine neden olmuştur. 1990'larda özellikle Balkanlar, Ortadoğu ve Afrika bölgelerinde etnik çatışmalar yoğun kitlesel göçlere sebep olmuştur. Yine bu

yıllarda Somali ve Ruanda gibi ülkelerde meydana gelen yönetsel boşluklar çatışmalara dönüşerek göç hareketlerinin artmasıyla sonuçlanmıştır. Dolayısıyla 1990'lı yıllar itibariyle göç olgusu uluslararası ilişkilere ve sisteme yönelik bir "ulusal güvenlik" konusu olarak tartışılmaya başlanmıştır (Gök, 2016).

Göçün giderek yaygınlaşması beraberinde birtakım sorun ve kaygıların meydana gelmesine sebep olmaktadır. Göçle ortaya çıkan kültürel ve toplumsal değişimin temel unsuru olan göçmenin yeni toplumla karşılaşmasının sorunsuz gerçekleştiği söylenemez. Nitekim, geçmişten günümüze tarihsel süreç içerisinde göçmen algısı pek çok toplumda olumsuz tutumlara sebep olmuştur. Göçmenlerle ilgili karşılaştığımız çoğu çatışma durumlarının altında farklı nedenler olsa da temelde toplumsal kültürün korunmasına dair muhafazakâr davranışlar, ülke refahının bozulacağı endişesi, göçmenlerin suç eğilimleri olduğuna dair ön yargılar gibi nedenler toplumda güvenlik kaygısının yüklendiği bir göç algısı oluşmasına neden olmaktadır (Eroğlu ve Kaya, 2023). Göçün güvenlik bağlamındaki ilişkisi göçmenlerin güvenliğinden ziyade ulus-devletlerin kendi güvenliği ile gündeme gelmekte ve bu durum göçmenleri birer suçlu gibi göstermektedir (Şimşek, 2017). Ulusal güvenliğin bileşenlerinden biri olan toplumsal güvenliğe yönelik göç tehdidi, belli bir coğrafyada bulunan halkların kolektif kimliklerinin başka bir coğrafyadan gelen halkların kolektif kimliğiyle özelliklerini kaybetmesi ve böylelikle göçün toplumsal dokuyu tehdit eden bir etkiye sahip olmasıyla açıklanmaktadır (Hisarlıoğlu, 2019).

Varoluşundan beri insanların temel ihtiyaçlarından biri olan güvenli çevre, hem toplumsal değişime hem de göç olgusuna etki etmiştir. Göçle ilişkilendirilen bu durum günümüzde klasik güvenlik anlayışının dışına çıkarak Kopenhag Okulunun sosyal inşacı söylemi üzerinden "güvenlikleştirme" kuramının temel unsurları olan siyasal, ekonomik, çevresel ve toplumsal alanda bir güvenlik tehdidi olarak görülmektedir (Eroğlu ve Kaya, 2023). 20. yüzyılda değişen güvenlik algısı ile birlikte, göçün ortaya çıkardığı sorunlar toplumsal güvenlik çerçevesinde değerlendirilip, kimlik ve kültür güvenliği bakımından bir tehdit unsuru olarak görülmüştür. Önceleri yalnızca sorunsal bakımdan ele alınan göç olgusu gelinen nokta itibariyle toplumsal yapının korunması adına devlet ve toplum tarafından güvenlik boyutuyla değerlendirilmektedir (Eroğlu ve Kaya, 2023).

Son yıllarda artış gösteren terörizm ve mikro milliyetçilikler göçün daha çok "sınır güvenliği" ve "ulusal güvenlik" kapsamında değerlendirilmesine neden olmuş, böylelikle birey güvenliği geri planda kalmıştır. Bu durum güvenlik kavramının anlamında bir geriye dönüşün yaşanmasına ve göçe karşı denetim mekanizmalarının artışına yönelik eğilimlere sebep olmuştur. Bu anlamda, uluslararası göç-güvenlik ilişkisine daha insani bir yaklaşım oluşturma adına uluslararası örgütlerin yapıcı rolüne daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır (Gök, 2016).

Gün geçtikçe güven(siz)likle daha çok anılmaya başlanan uluslararası göç olgusu özellikle 11 Eylül 2001 terör saldırıları ve sonrasında Arap Baharı süreciyle ulusal güvenlik ile ilişkilendirilmiş olup ulus devletler açısından ciddi bir güvenlik tehdidi olarak algılanmaktadır. Ancak kısıtlayıcı ve engelleyici uluslararası göç politikaları göç sürecinde insani boyutu gözden kaçırmakta, göçmenlerin büyük bir çoğunluğu hedef ülkeye vardıklarından itibaren zor şartlarda yaşamak durumunda kaldıkları gibi bu mücadeleleri ölümle de sonlanabilmektedir. Görülen o ki ulus-güvenliği karşısında uluslararası göç ve insan hakları ikinci planda kalmaktadır (Şener, 2017).

Göç son yıllarda özellikle Avrupa ülkelerinde siyasetçiler tarafından kamuoyunu etkileyecek bir biçimde olumsuz bir algıyla gündemde tutulmakta ve bu durum söylemsel olarak göçün güvenlikleştirme durumuna sebep olmaktadır. Güvenlikleştirilen göç olgusu yasadışı göçleri tetiklenmekte ve özellikle terörizm, insan kaçakçılığı gibi sorunlarla gerçek bir güvenlik sorununa dönüşmektedir. Bu duruma bakıldığında insanları sınırdan uzak tutmak için yürütülen politikaların başarıya ulaşmasını beklemek imkânsızdır. Bu sorunun çözümü noktasında bütün aktörlerin masada bir araya gelmesine ve güvenlik sorunu olarak gördükleri insanların da bir güvenli yaşam alanı arayışında olduklarını kabul etmeleri önem teşkil etmektedir (Kaygusuz, 2021). Burada önemli olan, göç ve ulusal güvenlik arasında yer alan değişken politikadır; eğer devletler "göç gücünden yararlanan" etkili politikalar tasarlama ve uygulama kapasitesine sahiplerse, uluslararası göç akışları, devlet gücünü azaltmak veya ondan ödün vermek yerine artırabilir (Adamson, 2006).

Günümüzde temel sorun düzenlenmemiş göç olgusu değil, göçün ne şekilde yönetileceği olup, bu konuda IOM, UN ve ILO gibi örgütlerin raporlarına rağmen küresel bir uluslararası göç politikası mevcut değildir. Bu örgütler ancak devletlerarası işbirliğini desteklemekte ve "mülteci", "sığınmacı" gibi kavramlarla uluslararası

alandaki bir takım düzenlemeler getirmektedirler. Sonuç olarak devletler bu örgütlerin üstünde bir yapı göstermekte ve göç konusunda yine kendi kararları temel sayılmaktadır. Sonuç olarak uluslararası göçün temel bir insan hakkı olduğu bilinciyle etkili bir göç yönetimi mekanizmasının kurulması uluslararası göçün olumlu sonuçlarını arttıracak ve olumsuzları da en aza indireceği konusunda önem arz etmektedir. Bu kapsamda göç konusunda hem devletlerin endişelerini giderecek hem de göçmenlerin haklarını koruyacak etkili bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır (Gök, 2016).

6. Sonuç

Soğuk Savaş'ın herhangi bir askeri müdahale olmadan barışçıl bir şekilde sona ermesinin ardından realist teori önemini kaybetmiş ve güvenliğin gündemini yeni kavramlar şekillendirmeye başlamıştır. Çift Kutuplu sistemde askeri konular ön plandayken, kapsamı genişleyen güvenlik kavramıyla ekonomik, toplumsal ve çevresel güvenlik konuları uluslararası sistemin önemli konuları haline gelmiştir (Tokatlı, 2022). Kopenhag okulunun güvenliği askeri, ekonomik, sosyal, siyasal, çevresel olarak beş sektörde ele alması uluslararası sistemde birçok yeni tehdit ve risklerin gündeme gelmesine zemin hazırlamıştır (Bakan ve Şahin, 2018). Soğuk Savaş'ın ardından gündeme gelen yeni tehditlerle beraber artan göç hareketi de "göç ve güvenlik" ilişkisinin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Kaygusuz, 2021). İnsanlık tarihi kadar varlığını sürdüren göç olgusu günümüzde daha çok güvenlik kavramıyla birlikte ön plana çıkmaktadır. Özellikle artış gösteren uluslararası kitlesel göçler güvenlik ve göç kavramının sıkça birlikte kullanılmasına zemin hazırlamış ve toplumsal bir sorun algısıyla tanımlanarak siyasallaştırılmakta ve güvenlikleştirilmektedir (Kaygusuz, 2021).

Güvenlikleştirme konusunda tehdit unsuru olarak görülen göçmenler yoksulluk, çatışma, savaşlar, insan hakları ihlalleri, demokratikleşme sorunları, doğal afetler gibi zorunlu nedenlerden kaynaklı bu sürecin bir parçası olmuştur (Argın 2021). Günümüzde her ne kadar göç alan ülkeler göçmenleri kendi kültürü ve toplumsal yapısı için bir tehdit unsuru olarak görüyorsa da göçmenlerin de bu süreçte güvenlik sorunlarıyla karşılaştıkları unutulmamalıdır. Bu süreçte her ne kadar hedef ülkelerin sorunları ön plana çıkarılsa da göçmenlerin de karşılaştıkları sorunlar göz önünde bulundurularak göç-güvenlik ilişkisi kapsamında değerlendirilmelidir (Kaygusuz, 2021). Temelde göçün güvenlikleştirilmesi göçmenler açısından olumsuz bir durumu beraberinde getirmekte ve hedef ülkeye potansiyel birer tehdit unsuru olarak görülmelerine neden olmakta, ayrıca bu durum siyasiler tarafından da söz-edimsel yolla oy kaygısıyla güvenlikleştirilmektedir. Geleneksel devlet merkezli güvenliğin yadsınamayacağı gerçeğiyle birlikte insan güvenliğine de yoğunlaşılması bu süreçte çözüm için önem teşkil etmektedir (Argın, 2021).

Çıkar Çatışması

Bu araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Adamson, F. B. (2006). Crossing Borders: International Migration And National Security. *International Security*, 31(1), 165-199.
- Akmanlar, H. (2019). *Soğuk Savaş Sonrasında Güvenlik Algısının Değişimi: Doğu Avrupa ve Türkiye Karşılaştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Argın, M. F. (2021). Uluslararası Göç Güvenlik İlişkisi: Göçün Güvenlikleştirilmesi ve Yeni Tehditler. *Uluslararası İlişkiler ve Politika Dergisi*, 1(1), 76-84.
- Bakan, S., & Şahin, S. (2018). Uluslararası Güvenlik Yaklaşımlarının Tarihsel Dönüşümü ve Yeni Tehditler. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(2), 135-152.
- Baran, T., & Macar, E. (2017). Değişen Güvenlik Yaklaşımları Örneğinde Kopenhag Okulu'nun Toplumsal Güvenlik Yaklaşımı. *Journal of International Social Research*, 10(54).

- Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu Ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11(22), 61-96.
- Buzan, B., Wæver, O., & De Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner Publishers.
- Çeliksaş, B. (2016). *Siber güvenlik kavramının gelişimi ve Türkiye özelinde bir değerlendirme* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Çıtak, E. (2020). Migration and Securitization: An Assessment in the Context of Human Security. *Journal of Management and Economics Research*, 18(3), 1-24.
- Çolak, F. S. (2017). *Kopenhag Okulu Bağlamında Suriyelilerin Türkiye'ye Etkileri* (Doctoral dissertation, Bursa Uludağ University (Turkey)).
- Develi, E. (2017). 21. Yüzyılda Göç Olgusu: Uluslararası Göç Teorilerinin Ekonomi Politikası. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Göç Özel Sayısı), 1343-1353.
- Dinçer, S., & Eşsiz, F. P. (2021). Uluslararası Göç Olgusu ve "Arap Baharı" Sürecinde Değişime Uğrayan Avrupa Birliği Göç Politikaları Title: The International Migration Phenomenon and the European Union Migration Policies Changing During the " Arab Spring" Process. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 7(1), 70-86.
- Doğan, S. (2007). *Avrupa Birliği'nde Uluslararası Göçün Güvenlikleştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eroğlu, Y., & Kaya, Ş. (2023). Toplumsal Değişimde Göç Olgusunun Kültürel Güvenliğe Yansıması. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 18(1), 20-45.
- Gök, G. O. (2016). Kimin Güvenliği? Uluslararası Göç-Güvenlik İlişkisi ve Uluslararası Örgütlerin Rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 65-82.
- Hisarlıoğlu, F. (2019). Toplumsal Güvenlik. *Güvenlik Yazıları Serisi*, 29, 1-7.
- Karabulut, A., & Değer, F. (2015). Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı ve Realist Yaklaşım'a Genel Bakış. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 69-79.
- Kaygusuz, D. (2021). Uluslararası İlişkilerde Göç Olgusu ve Göçün Güvenlikleştirilmesi. *Akademik Düşünce Dergisi*, (3), 60-76.
- Mandacı, N., & Özerim, G. (2013). Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ Partiler Ve Göçün Güvenlikleştirilmesi. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 10(39), 105-130.
- Miş, N. (2011). Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(2), 345-381.
- McSweeney, B. (1999). *Security, Identity And Interests: A Sociology Of International Relations* (No. 69). Cambridge University Press.
- Rumelili, B., & Karadağ, S. (2017). Göç Ve Güvenlik: Eleştirel Yaklaşımlar. *Toplum ve Bilim*, 140(1), 69-92.
- Sayın, Y., Usanmaz, A., & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1.
- Şener, B. (2017). Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Uluslararası Göç Olgusu Ve Ulusal Güvenlik Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-30.
- Şimşek, D., & İçduygu, A. (2017). Giriş: Uluslararası Göç, Politika ve Güvenlik. *Toplum ve Bilim*, 140, 6-10.
- Şimşek, D. (2017). Göç Politikaları ve İnsan Güvenliği: Türkiye'deki Suriyeliler Örneği. *Toplum ve Bilim*, 140, 11-26.

- Šulović, V. (2010). Meaning of Security and Theory Of Securitization. *Belgrade Centre for Security Policy*, 5.
- Tokatlı, S. G. (2022). Soğuk Savaş Dönemi Güvenlik Algısında Yaşanan Değişim ve Uluslararası Sistemin Değişen Dinamikleri. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 376-406.
- Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 08.06.2023

EXTENDED ABSTRACT

The main purpose of the research is to analyze the relationship between migration and security in its theoretical dimension within the scope of the Securitization Theory put forward by the Copenhagen School after the Cold War. In this context, the changing understanding of security after the Cold War was first addressed in the study, and the Copenhagen School's Securitization Theory and the concept of international migration were examined. Then, in the light of these concepts, a comprehensive analysis was conducted on how migration was addressed as a security problem within the scope of the migration and security relationship. As a result of the data obtained by conducting a literature review in the study, it was understood that the securitization of migration in the migration and security relationship caused negative perceptions in society. The study also argues that in the securitization of migration, the security of the target country and societies is more prominent, the security problems of migrants are ignored, and finally, the failure to establish a legal basis for migrants' presence in the country can pave the way for anti-migration conflicts. The concept of security, as one of the basic concepts effective in international relations, changes over time by gaining new meanings along with changing conditions. Security has a unique meaning in the discipline of international relations, rather than its meaning used in everyday language. What makes something an international security issue is that it poses an existential threat to a designated reference object (country, government, region and society). In this context, security is related to survival (Buzan et al., 1998, p. 21).

During the Cold War, the concept of security was mostly addressed with a state and military power-centered approach, while with the developments and changing conditions in the post-war period, the scope of the concept of security expanded and began to be addressed in many different dimensions rather than state security. During the Cold War, the realism security approach centered on the state and military power was influential. Accordingly, while military security was seen as primary in Realism, economic, social and environmental issues were considered as secondary security issues. When elements that threatened security such as oil shocks, environmental disasters, economic crises, nuclear disasters and social movements that crossed borders emerged around the world in the 1970s, the military power-centered security approach began to be criticized (Bakan and Şahin, 2018).

In the bipolar system that resulted in the victory of the Western bloc after the Cold War, some changes occurred with the dissolution of the Soviet Union. The concept of security is also included in these changes. While military threat was a primary security issue in the bipolar system, different threat issues came to the agenda after the collapse of the Eastern Bloc. A phenomenon that is constantly present in life, such as migration, has become one of the threat elements of states over time (Kaygusuz, 2021). The perception of refugees as a threat to public security has come to the fore especially with the globalization process after the Cold War. In this context, the concept of security related to international migration has been expressed within the scope of state security, human security and social security (Şimşek and İçduygu, 2017). So much so that states develop migration policies that consider immigrants as a threat element with national security concerns and envisage the restriction of international migration movements (Şimşek, 2017).

When we look at the historical process of migration, although its adventure dates back to a very old and deep history, the fact that the phenomenon of migration has come to the fore has occurred almost in the last thirty years. The fact that the mass migrations that occurred due to the Syrian War have been turned into a subject of “bargaining” by the states indicates the importance of the phenomenon of migration in the international arena. As of now, the concept of migration, which has become an unstoppable phenomenon, has been politicized and

securitized. When evaluated as a displacement movement that exceeds the borders of the states, the phenomenon of migration is included in the scope of international relations. The association of migration with borders brings the concept of “security” to the agenda. In addition, the terrorist acts that occurred in the first half of the 21st century supported the relationship between migration and the concept of security (Kaygusuz, 2021). In recent years, international mass migrations have been seen as threats by both states and societies. In particular, the fact that migrants are characterized as people who reduce the level of welfare in the country they go to, reduce the job opportunities of the local society, affect the culture and identity of the society and increase crime rates causes the securitization of migration within the scope of social security. This situation has enabled the migration phenomenon, which has been addressed within the framework of the changing understanding of security in the last thirty years, to come to the forefront as an important security issue today by associating it with social security. As a result, after the Cold War ended peacefully without any military intervention, realist theory lost its importance and new concepts began to shape the security agenda. While military issues were at the forefront in the bipolar system, economic, social and environmental security issues became important issues of the international system with the expanding concept of security (Tokatlı, 2022). The Copenhagen school's approach to security in five sectors, namely military, economic, social, political and environmental, has paved the way for many new threats and risks to come to the fore in the international system (Bakan and Şahin, 2018). The increasing migration movement along with the new threats that came to the fore after the Cold War has also led to the emergence of the "migration and security" relationship (Kaygusuz, 2021). The migration phenomenon, which has existed as much as human history, comes to the forefront more with the concept of security today. Especially the increasing international mass migration has paved the way for the concepts of security and migration to be used together frequently and is defined with the perception of a social problem and is politicized and securitized (Kaygusuz, 2021). Immigrants, who are seen as a threat in terms of securitization, have become a part of this process due to compelling reasons such as poverty, conflict, wars, human rights violations, democratization problems, and natural disasters (Argın 2021). Although today, immigrant-receiving countries see immigrants as a threat to their own culture and social structure, it should not be forgotten that immigrants also face security problems in this process. Although the problems of the target countries are brought to the forefront in this process, the problems faced by immigrants should also be considered within the scope of the migration-security relationship (Kaygusuz, 2021). Fundamentally, the securitization of migration brings about a negative situation for immigrants and causes them to be seen as a potential threat to the target country, and this situation is also securitized by politicians through speech and performance due to concerns about votes. Along with the fact that traditional state-centered security cannot be denied, focusing on human security is important for the solution in this process (Argın, 2021).